

1998 йил — Оила иши

УЧ АСР-ЛА УЧРАШСИН ОТА

Инсон ҳаёти жумбокли. Бирор узок умр кўради, бирор киска. Каработалик Калон ота ҳам узок умр кўриб, пиру бадавлат яшатган инсонларнинг бир. У XIX асрнинг уч йилга яқин қор-қировони, аччи-чучугини тотди, XX асрнинг қайноқ қозониди қайнаб, тошдан каттиқ думалоқ боши не-не саводларни кечирмади, дейсиз. Насиб исса ота яна бир ярим йилдан кейин XXI аср билан ҳам юз кўришида.

Калон отани анча йил йил бўлди, нафака оляпти. олдин хизмат вазифаси билан борганимда кўргизтиб кўйгани йўк. Хар гизлатиб кўйганинг бир. Хар уч-тўрт кунда уларнинг олдига бориб, йўл-йўриклар кўрсатади, тажрибаларни ўргатди.

1970 йили Москвадан келган А.Паспилов деган

аммо, шогирдларини ёл билан борганимда кўргизтиб кўйгани йўк. Хар уч-тўрт кунда уларнинг олдига бориб, йўл-йўриклар кўрсатади, тажрибаларни ўргатди.

Манба юз ёшдан ошган бўлса ҳам узини ёшлардек бардам хисоблашди...

Яқинда отанинг хонадо-

нида яна бир ярим кун бўл-

профессор» деб таъриф берди.

Мана бобо юз ёшдан

ошган бўлса ҳам узини ёш-

лардек бардам хисоблашди...

Яқинда отанинг хонадо-

нида яна бир ярим кун бўл-

дик. Ота ҳаётидан, умридан, фарзандларидан хурсанд. Юзга яқин невара, чевара, звараси бор экан. Ҳамиша ҳурматда, изатда яшаркан.

Отанинг кувви хофизаси жуда кучли. Утмиши, кечирган ҳаёти, курғанларни эшитгансиз, катта ҳазина, дейсиз.

— Яхшия истиқолла, мустакилликка эришдик.

Бу мукаддас неъматни қа-

дралайти, куз корачиги-

дек сақлайти, — дейди

Калон ота кулини фоти-

ҳага очиб биз билан

хайрлашар экан. — Шун-

дайта-боболаримиз-

нинг руҳи, арвоҳлари

шод бўлади...

Ўтамурод

НУРМУХАМЕДОВ.

Ўзбекистон Бадий академиясида Б.Мансуровнинг кўргазмаси очиди.

СУРАТДА: мусавирининг кўргазмага кўйилган суратларидан бири.

Мухаммад АМИН олган сурат.

Газетхон илҳоми

НЕГА СЕВМАЙ ЎЗБЕКИСТОННИ

Кел, фикримни айтайин тугал,
Шубҳаларинг бермасин ҳалал,
Кўллаб турса мени ҳар маҳал,
Нега севмай Ўзбекистонни.

Эркин нафас олсаму ҳар кун,
Беҳавотир бўлса ҳар бир тун,
Багрим бўлса доимо бутун,
Нега севмай Ўзбекистонни.

Мустакилсан, эй она-юртим,
Тупроғингин кўзимга суртум,
Шу дамларни неча йил кутдим,
Нега севмай Ўзбекистонни.

Мехнат қилсан, омад тиласа,
Эркалатиб бошим силласа,
Бахтим бериб, мени сийласа,
Нега севмай Ўзбекистонни.

Бахтдан белги янграган яллам,
Омон бўлсин кўчам, маҳаллам,
Жума бўлса жонига малҳам,
Нега севмай Ўзбекистонни.

Жумабой ШАМАТОВ.

ФОЗИГАИ

Шингил ҳажсия

Бундан бир неча йил олдин, ани-

коги собиқ Иттифоқ даврида во-

йданинг чекка туманларининг бирни

да, яшаб, ижод қўйган» Фозигаи тўғ-

рисида яқин-яқинча гапирилмаган

гаплару, айтилмаган мис-мишлар

колмади.

Хўш, Фозигаи ким ўзи? Шунчалик

машҳур қўладиган бирорта иш қўл-

ганини? У шунаҳанинг «кашфиёт» қўл-

гани, «қойил-э» демай иложингиз

йўк. Унинг «кашфиётни» мана-ман

деган обхесс ходими ҳам охирiga

ета олмаган.

Фозигаи шаҳри-ю, шу бўйича 25 йил ишлаб нафа-

қага қиёди. Шу дарв ичда шунчалик бойб

кетди, унинг қылган ишларни кўрган кўни-

шунчалик яқинини кўриди. Тадиши

йўк. Фозигаи ким ўзи? Шунчалик

машҳур қўладиган бирорта иш қўл-

ганини? У шунаҳанинг «кашфиёт» қўл-

Суд очерки

Рахматуллаевларга омад кулиб боқсан эди. Уларга ҳамма ҳавас қиласарди. Негаки, оиланинг обрўси юксак, дөвруги баланд эди. Тўғри, эр Тошкент вилоят судининг судьяси, хотин эса Тошкент шаҳар судининг судъяси бўлбіл ишларди. Бу оиланинг икки нафар фарзанди савлат тўқиб турса, боз устига турумушлари фарзон, рўёзгорлари бут бўлса, уларга яна нима керак? Оллох тоало берардан қисмаган бу оиласа тинчлик, осоиштилигу ҳалол ишлаб, пок яшаш, эл-юрт эътиборидан қомласлик керак эди, холос. Аммо, минг афсуски, кейнингги йил бир-бирларидан айри ҳолда яшадилар.

Мехр кўзда деганлари рост экан. Бу йироклик эрни хотиндан, хотинни эрдан кўнгли совишига олиб келди. Айниқса аёлнинг, болаларининг отасига нисбатан нафрати кундан кунга ортиб борди, газаби қайнаб тоши. Ишнуг бу газаб ва нафрати эса бутун оиланинг бошига кулфат солди...

«Ўрнингиздан туринг суд келяпти!» Аслида Мухтабар Рахматуллаевга бу сўзларни жуда кўп эшиштанд. Шинтандана ҳам фахр ва ифтихор билан эшиштанд. Ушанда залада йигилганларнинг ҳаммаси баб-барабар ўрнинларидан тури, уни кубиги оларди. То ўзи «Ўтиринглар» деган сўзни айтмагунича хеч ким жойига кўнмасди. Мана буғун эса бу сўзлар яна унинг кулоги остида жарангиди. Бирок Мухтабар уни боши эзигиган холда алам ва афсус ила ичири хўрсениш билан эшишти. Негаки, у илгаригидан тўрдаги салобати ва шинам ўрниндика эмас, суддин кора курсиди, темир панжара ортида ўтиради. У судьянинг кўзларига аллакандай ичирип бўлганлиги учун ҳам олдиндан билиб турса ҳам илҳак бўлбіл кутарди. Ниҳоти хуқум ўқиди:

«Судланувчи Рахматуллаева Мухтабарга Ўзбекистон ЖКнинг 59-моддасига асосан ҳазоларни кисман кўшиш йўли билан уч йил мансабдорлик лавозимларидан ишлаш хукуқидан маҳрум килинган холда, мол-мулки мусодара килиниб, йигирма йилга озодликдан маҳрум этиш жасоси тайинлансан. Мазкур жазо муддатининг дастлаби уч йили турма қамогида, колган қисми кат-тичи тартибли колонияда ўтказилин.

Мазкур ҳукмни эшиштанд. Мухтабар на судыга, на бошка шу замда ўтирганларга эмас, ўз қаторидаги боша қора курсida утирган ўғли — Баходирга мавъис вағамин ҳолатда каради. Она-бланнинг никоҳлари ўзаро тўкнаши. Улар шу лаҳза бир-бирларидан билан гўй унисиз гаплашишарди. Бирок судьянинг навбатдаги сўзлари уларнинг эътиборларини ўзаро қаратади.

«Судланувчи Рахматуллаев Баҳодир Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 225 ва 228-моддадарининг 2-қисмлари «б» бандлари билан айби деб топилин ва беш йил муддатта озодликдан маҳрум этилсин!»

Бу ҳукмдан кейин она боладан, бола онадан никоҳини ўзи. Уларни хукм килинган хойга олиб келиши.

Эй фалак! Неун үндай буди! Нега она-бланнинг қисматлари бу қадар фожиа билан тугди? Гап шундаки, аввало онадон инсоф ва диёнат кочган эди. Бўймаса у ўз эрини, яни икки нафар фарзандининг отасини ўтириштариши максад қиласарди? Ўқ, албатт! Бирок амалди ўнин бўлди.

Рахматуллаев арни ўнди ўтириштади қабих максадига эриши учун мукаддам судланган дугонаси Хуснобат Ташматова билан ўзаро жинони тириклири, котил ёлашга келиши. Хуснобат бу ишини ўзи каби илгари судланган Шуҳрат Юсуповга айтди.

Аммо у ба хавфни ишини ўзи бажарини ҳоҳламай, килган жинонига эвазига «ётбичикан» қариндоши Камолжон Сотибодлиевга топшириди. Бирок, Камолжон ҳам бу разил ишга кўл уришдан бош тортди. Бундай «кўркоқ» эрраклардан хафсалаларни пир бўлган икки шум нийати энди айлар хийласини ишга солишимоқчи бўлиши. Улар Клара Зияевага деган «хонони» топлиб, унга Омон Рахматуллаевни алдаб, белгиланган ўйга олиб келишини, кейин ишининг колган қисмига арашашлаганин сўршади. Буни қарангни, Клара ҳам элини ёб битирмаганинга сўршади. Охир муддатибо көкеалар билан тугайдиган бу ишига аралашмади. Унинг бу катъиятидан ҳам Мухтабарнинг кўзлари бироз бўлса-да очилмади.

У жинони нийатини амалга ошириш учун эрини алдаб, Хуснобатнинг Соҳибкор даҳасидаги 1-йиб 8-хонадонига гўё межмонга олиб боради. У ерда кабоҳат боткогоғи ботган айлар Рахматуллаевга ухлатадиган доривор кўшилган ичимлини ичириб, «тошдек котириб-кўяди», ўзи яхши танинган, илгари камалиб чиқсан Эркин Бойтўравени чакриб, унга «тайёргина» бўлбіл ётган эрини ўтириб бериши, буннинг эвазига эса нақд 5000 АКШ доллари олади. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

Тоқати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб беради. Бундан ташариши унинг арса килимади.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетади.

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетади...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб беради. Бундан ташариши унинг арса килимади.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетади...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб беради. Бундан ташариши унинг арса килимади.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетади...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб беради. Бундан ташариши унинг арса килимади.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетади...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб беради. Бундан ташариши унинг арса килимадi.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетадi...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?

— Балки, сиз учун одам ўтириш чўтмасди, лекин менга жуда оғир ва хавфли!

— Хар қанака кишини ҳам «истаган кўчасига етаклаб кетдиганидан» атасам-чи?

— Гап қачин атасинизга!

— Унда эшиш, одам топиб Омонни ўтиритирсанг, дархол унинг ўйини 45000 АКШ долларига сотамиш. Шундан 30000 долларни сенини ва топган одамингни бўлади.

— Шу холоски?

— Бу қашка? Үндай бўлса эшиш. Котилга эримининг «Газ-31029» русумли автомашинаси ҳам расмийлаштириб берадi.

— Бу бўшка гап, — деди Хуснобат, — энди астойдил ишига киришсан ҳам бўлган котилликни рад этиб, бу файзисиз хона-дондан чиқиб кетадi...

Оддати тоқ бўлган Рахматуллаева Хуснобатга деди:

— Кани айти, қанончага шунака лапашанглик қилвалерсан? Ахир, битта одамни гум килиш шунча мушкими?